

КРУГ ЗАКОНСКИХ НАСЛЕДНИКА И МАНЕ УСТАНОВЕ НАСЛЕБА

1. — Установа наслеба, посматрана са тачке гледишта социјалних функција које она има, појављује се у двострукој улози: у оној која, у одређеној фази изградње нових друштвених односа, конкордира са начелом по коме рад и резултати рада опредељују стварни положај човека у друштву, а о чему ће доцније бити речи, и онај који не конкордира са начелом по коме се од свакога тражи да даје према својим способности-ма и да узима према своме раду. Одавно је примећено да се битни недостатак установе наслеба састоји у томе што одржава и, штавише, ствара неједнакост међу људима. Отуда је она била и остала предмет критике чији је крајњи домет отклањање њених мана или чак њено укидање.

Створена је, нарочито од стране социјалиста утописта, читава серија система помоћу којих се, по схватању њихових аутора, може изаћи на крај са неједнакостима између људи, које почивају на преношењу имовине са генерације на генерацију. Према једном од њих — а њега узимамо примера ради — установа наслеба би током времена ишчезла са позорнице живота на тај начин што би две трећине заоставштине припале првом наследнику, једна половина наследнику наследника, а ништа наследнику наследниковог наследника. Овој тези, по нашем мишљењу, недостају основне премисе које би је спасле ирационалности, будући да се правним пословима — чак и у пресумцији осетне инхабилности — *inter vivos* у начелу могу постићи исти циљеви који се постижу установом наслеба, да су одавно покретне ствари добиле значај добара првог реда, да се вредност која се одређеним кретањем оплобава тешко може контролисати, да новчано богатство може безимно егзистирати, да настанак имовине није везан само за једну генерацију, да приватна својина стално репродукује нове имаоце имовинских добара итд. Предложено решење не би имало много изгледа на успех чак ни у претпоставци да се добра која појединци поседују састоје искључиво од непокретних ствари и да су стављена ван правног и економског промета. Уосталом, установа наслеба је природни дериват својине, а старо је правило: *cessante causa cessat effectus*, што ће рећи да кад престане узрок, нестаје и последица. Проблем неједнакости међу људима бесумње је веома сложен и тежак, али се он не може решити на секундарном већ на примарном плану друштвених односа, а превиђање те околности је управо фактор који чини илузорним сва настојања да се елиминишу производи који се стално даје приватна својина.

Разлагање и претресање установе наслеђа, а посебно њених слабости, представљало је баштину за настанак бројних теорија које су ишле за тим да дају одговор на питања из домена позитивних и негативних функција установе наслеђа. Једна од њих — иначе, доста распрострањена — састоји се у томе да се лоше стране установе наслеђа могу уклони сужавањем круга законских наследника. Пре него што бисмо директно ушли у анализу наведеног схватања, потребно је изнети, макар у извесном броју права из прошлости и садашњости, круг законских наследника као једну друштвену појаву која је прошла дугу еволуцију чији је главни смер кретања у правцу сопственог сужавања, мада она — посматрано и просторно и временски — није иста у свим правима. Чак се може, и то у једном релативно кратком временском периоду и праву државе исте друштвено-економске формације, запазити феномен сужавања, а, потом, ширења круга нетестаменталних наследника. Такав је, на пример, случај са совјетским правом.

2. — Развојна линија римског интестатског наслеђивања одликује се низом измена и допуна и оне се посебно огледају у поступном напуштању начела агнације и признавању начела когнације које је у Јустинијановом праву задобило генерални значај. У закону од XII таблица (тач. 4) каже се да, ако неко умре без тестаментa а нема свога наследника, његову имовину добиће најближи агнат. Ако нема агната, имовину ће добити гентили. Круг законских наследника сачињавају: *sui heredes*, *proximus agnatus i gentiles*. Први су они који су у моменту смрти *de cuius*-а били непосредно под *patris potestas* овога. Ту долазе првостепени потомци мушког пола из пуноважног брака, адоптирани првостепени потомци мушког пола, кћери, унучи од раније преминулог или еманципованог сина, првостепени потомци мушког пола од наведених унука уколико ови последњи нису у животу или су еманциповани, посмрчад која би била *sui juris* смрћу *defunctus*-а да су о тог момента била одвојена од употребе своје матере, жена из брака са манусом и жене оставночевих синова које су са овима биле у браку са манусом и у претпоставци испуњења одређених услова. Други су остали агнати који су били предвиђени као интестатски наследници. Ту спадају: другостепени агнати *defunctus*-а, његова мајка из манус брака, трећестепени агнати (синовци и очева браћа тј. стричеви) итд. Трећу групу која је улазила у круг интестатских наследника сачињавали су *defunctus*-ови браственици (*gentili*). Ваља напоменути да наведена лица нису била наследници у пуном значају тог појма, али то питање излази из оквира наше теме.

Измене до којих је дошло током времена у социјалном животу наметале су и потребу потискивања агнатског сродства као подлоге интестатског наслеђивања и отварања пута продирању когнатског сродства као чињенице на којој се базира законско наслеђивање. У томе је, на плану права, одлучујућу улогу одиграо претор установом »*bonorum possessio*«, последица чега је проширење круга интестатских наследника јер је овај допуњен и неагнатским крвним сродницима. Претор је разврстао наследнике у четири скупине и између њих установио следоред у позивању на наслеђе. У прву скупину долазе *defunctus*-ова деца и даљи потомци изу-

зев оних који су адоптирани од друге особе и нееманциповани. У наредну скупину долазе агнати који су наследници по *ius civile* и, потом, гентили у периоду постојања гентилске везе као подлоге за наслеђивање. Трећу скупину сачињавали су крвни сродници који су се налазили изван круга претходних скупина, одређени агнати који се тек у овој скупини појављују и *defunctus*-ова мајка, при чему је било равнодушно да ли је или није била у *in manu* супруга. Крвно сродство се у овом погледу протезало до закључно са шестим односно понекад седмим степеном сродства. Најзад, у круг нетестаменталних наследника долазио је брачни друг из *iustae nuptiae*.

И царско законодавство је увело низ новина на плану интестатског наследног права, али је и даље остало начело агнације и установа преторских класа, услед чега је током времена настало једно шаренило у коме су постојале осетне противречности, нејасности, разноликости и сл., тако да се наметнула потреба једне реформе која би нетестаменталном наслеђивању дала систематичност и друге атрибуте, с једне стране и уредила га тако да одговара захтевима времена, с друге стране. Тај завршни део интестатског римског наследног права представља Јустинијанова 118. новела из 543. године н.е. допуњена његовом 127. новелом донетом неколико година касније. Новела 118. узима крвно сродство као основицу законског наслеђивања. Начело когнације однело је, дакле, потпуну победу. Круг законских наследника по сто осамнаестој новели је онај који следи. *Defunctus*-ови (а овај може бити како лице мушког тако и лице женског пола) *descendenti* (потомци) укључујући ту и оне који су зачети а неробени у тренутку престанка његовог живота. При томе је неважно у ком се степену сродства потомак налази са оставиоцем, коме полу припада, да ли је потомак по мушкој или женској лози и да ли се налази под очинском влашћу или не. Овде долазе и адоптирана деца. *Defunctus*-ови *ascendenti* (преци) и из очеве и из материне лозе и сви његови побочни сродници. И, најзад, *defunctus*-ов брачни друг.

3. — Француско право одређује да су оставиочева деца законски наследници, при чему је равнодушно јесу ли то деца из једног или више оставиочевих бракова. Њима су, у овом погледу, равна адоптирана деца. Даљи потомци су такође законски наследници без обзира на удаљеност сродства са покојником као оставиоцем. У наведени круг спадају и родитељи, деде и бабе, прадеде и прабабе и даљи преци, а такође и сви колатерали, укључујући ту и непотпуну браћу и сестре (сроднике по једном родитељу), закључно са дванаестим степеном сродства у односу на оставиоца. И преживели супруг улази у круг законских наследника. Уколико нико од наведених лица не би постао наследник, а у претпоставци непостојања последње наредбе воље, заоставштина припада држави.

По Швајцарском грађанском законуку (арт. 457. до 460, 462. и 465) нетестаменталне наследнике сачињавају *defunctus*-ови непосредни потомци (брачни и грађански) са својим потомством (првостепеним, другостепеним и тако редом док их има), *defunctus*-ови сродници првог и другог степена сродства из усходне линије сродства са својим потомство и, напослетку, у одређеној алтернативи преживели супруг. Занимљиво је да се преци из

трећег степена сродства са оставиоцем — независно од тога којој лози припадају — појављују као узфруктуари (не дакле као власници) на оном делу заоставштине који би припао њиховим непосредним потомцима као оставиочевим прецима и онима који од ових потичу а који не спадају у скупину коју образују defunctus-ови родитељи са својим потомством и то у претпоставци да ови не постану наследници. Исто важи и за децу наведених предака (стричеве, тетке и ујаке defunctus-ових родитеља) уколико они не доживе тренутак престанка живота defunctus-a.

Круг законских наследника у чехословачком праву сачињавају покојникова деца и даљи потомци неограничено, његов супруг, његови родитељи, његова браћа и сестре и лица која су са покојником живела у заједничком домаћинству бар годину дана пре његове смрти и која су из тога разлога водила бригу о заједничком домаћинству или била својом исхраном за оставиоца везана (пар. 473. до 475. Грађанског законика Чехословачке СР). По пољском праву нетестаментални наследници су оставиочеве потомци (синови и кћери, унучад, праунучад, прапраунучад итд.). оставиочеве родитељи и оставиочева браћа и сестре са својим потомством као крвни сродници, усвојеник са својим потомством као грађански сродници и, најзад, оставиочев брачни друг. (чланови 931. до 932, 934. и 936. до 937. Грађанског законика НРП). Усвојење, у погледу његовог дејства на плану наследног права, може бити шире и уже. У првом случају између наследноправног положаја усвојеника и односног положаја оставиочевих природних синова и кћери нема разлике. У другом случају — а ту је реч о конституисању сродничких односа само на релацији усвојеник и његови потомци с једне стране и усвојилац с друге стране — грађански потомци наслеђују усвојиоца исто онако како га наслеђују његова природна деца и њихови потомци. Занимљив је члан 938. по коме деда и баба de cuius-a, под условом да живе у беду и да не могу да добију потребна средства за издржавање од лица која су по закону дужна да их издржавају, могу тражити од наследника средства за живот у сразмери вредности наслеђене имовине и својих потреба. Наследник може удовољити овом захтеву и тако што ће подносиоцима захтева исплатити суму која представља 25 одсто вредности његове наследничке квоте.

У совјетском праву круг законских наследника није потпуно исти у свим републикама. То је последица респектовања одређених околности (националних особености, традиција, породичне кохезије и сл.). Из прописа који су донети 1922. године види се да су законски наследници брачни друг, првостепени, другостепени и трећестепени потомци и лица која је оставилац издржавао. После II светског рата тај круг је проширен и он обухвата две категорије наследника, а у неким савезним републикама три категорије законских наследника. Он данас по правилу обухвата: децу, унуче и праунуче de cuius-a, његовог брачног друга, његове родитеље и издржавана лица (примарна категорија), његову браћу и сестре и лица која је он издржавао (секундарна категорија). За усвојену децу важи правило да заснивањем грађанског сродства посинак односно поћерка има према поочиму односно помајци наследно право идентично ономе које имају деца према својим природним родитељима. У грађанским кодекси-

ма неких совјетских република (Естонске, Украјинске, Грузинске и Азербайџанске, на пример) каже се да су усвојеници потпуно изједначени са усвојичевим крвним сродницима, док је у грађанским кодексима неких других република остало отворено питање да ли усвојена деца могу наслеђивати усвојичеве сроднике. Што се тиче другостепених колатерала оставиоца, сасвим је ирелевантно да ли они потичу од оба родитеља од којих потиче и оставилац или су са оставиоцем сродни само преко једног родитеља, био он мушко или женског пола. По правима неких савезних република (Узбекистанске, на пример) у секундарну категорију законских наследника спадају и другостепени потомци оставиочевих родитеља (синовци, сестрићи и братићи односно синовице, сестричине и братичине *de cuius-a*). У последњу категорију неки грађански кодекси сврставају *de cuius*-ове браће и сестара децу која су неспособна за привређивање и *de cuius*-ове другостепене претке. Најзад, у круг законских наследника улазе и такозвани могући законски наследници. То су лица која је оставилац издржавао без обзира на то да ли су му она сродници или нису. Данас се више не захтева да издржавано лице живи у немаштини, односно да нема нужних средстава за живот, да би било законски наследник даваоца издржавања, пошто је довољно да му је оставилац давао материјална добра у обиму који се може узети као главни извор средстава за живот. Издржавање треба да је трајало бар годину дана. Осим тога, тражи се да је издржавано лице неспособно за рад (деца оставиочеве конкубине која су млађа од 16 година живота односно од 18 година уколико иду у школу, лица женског пола старија од 55 година живота и др.).

Скупину законских наследника по Грађанском законнику Мађарске НР (нпр. 407. до 410) чине оставиочев брачни друг, оставиочеви сродници из праве линије сродства (силазне и узлазне) неограничено, његова браћа и сестре и њихово потомство све док га има, његови стричеви, тетке и ујаци и потомство ових оставиочевих трећестепених колатерала *in infinitum*. Усвојеник је такође нетестаментални наследник и има наследноправни положај једнак ономе усвојичеве природне деце. Уколико је, пак, усвојеник оставилац, усвојилац и његови сродници појављују се као законски наследници према одговарајућим правилима за законско наслеђивање (пар. 617. до 618. горе поменутог Законика).

4. — Аустријски грађански законик одређује ова лица као законске наследнике: покојникове (*de cuius*-ове) синове и кћери и све оне који потичу од покојникових првостепених потомака, оца и мајку покојника, браћу и сестре покојника без обзира на квалитет сродства и све оне који од ових произилазе, његове претке другог степена сродства из обе лозе, његове стричеве, ујаке и тетке независно од тога да ли су они његовом родитељу рођена браћа односно сестре или полубраћа односно полусестре по оцу или по мајци и њихово потомство *in infinitum*, претке трећег степена сродства и по мушкој и по женској лози (њих осам) (пар. 731. до 741), позакоњену децу на коју се односе параграфи 752. до 753, ванбрачну децу уколико је оставилац њихова мајка односно неки њен сродник, усвојену децу из параграфа 755. и, најзад, покојниковог супруга (пар. 757).

Према Србијанском грађанском законнику (пар. 138, 143. и 395. до 410) круг законских наследника образовао се од одређених сродника из праве и побочне линије сродства и, под извесним условима, брачног друга. Ту, најпре, спадају сви они који као брачни потомци потичу од оставиоца, позаконена деца коју је имао у виду параграф сто тридесет четврти и непосредни потомак по сродству заснованом на правном послу код потпуне адопције, а под извесним условима и код непотпуне адопције. У назначени круг долазили су, уопште говорећи, и родитељи оставиоцеви, његови побочни сродници са којима се налази у другом степену сродства (*germani, consanguinei i uterini*) и њихови потомци. Овде су, затим, спадали родитељи оставиоцевог оца и потомство деде по оцу, отац оставиоцевог деде (прадеа) по оцу са својим потомством, отац дедовог оца (прапрадеа) по оцу са својим потомством и отац прадедовог оца по деди (чукундеа) из мушке лозе са својим потомством. Из женске лозе долазили су исти они преци и побочни сродници као и у мушкој лози, тако да овде важи *mutatis mutandis* речено о сродницима из усходне и побочне линије сродства по оцу. Напокон, у круг законских наследника улазило је, под условом из параграфа 408, и преживели брачни друг.

У Предоснови за грађански законик из 1934. године био је предвиђен доста широк круг законских наследника. Прву групу сачињавали су како непосредни оставиоцеви потомци по брачном пореклу (синови и кћери) тако и њихови посредни потомци (унуци и унучке, праунуци и праунучке и тако редом *in infinitum*), без обзира на то да ли су они рођени за живота оставиоца или након његове смрти. (пар. 723. до 726). Ту су долазила и небрачна деца која су позаконена доцнијим браком својих родитеља, а и деца из бракова који су проглашени за неваљане бракове. И небрачно дете које је, на захтев свога оца, позаконено милошћу владоаца, такође је улазило у групу интестатских наследника. Што се тиче ванбрачне деце чији је статус у погледу порекла остао непромењен, одлучујуће је било то ко се појављује као оставилац: мајка односно њен сродник или пак отац односно његов сродник, будући да су ванбрачна деца у прва два случаја имала наследноправни положај брачне деце, док у друга два случаја уопште нису имала право на законско наслеђивање. Овде спадају и усвојена деца уколико се усвојилац појављује као оставилац. Најзад, ту је био предвиђен и надживели супруг умрлог супруга. Другу групу сачињавали су: оставиоцеви родитељи, оставиочева браћа и сестре и по оцу и по мајци и браћа и сестре само по оцу односно само по мајци и њихови потомци. Наредну групу сачињавали су: оставиоцеви дедови и бабе, деца ових са својим потомцима изузев оних који су ушли у две претходне групе. Последњу групу сачињавали су оставјочеви преци трећег степена сродства из обе лозе (прадедови и прабабе).

Према војвођанском наследном праву *defunctus*-ови првостепени десценденти (брачна деца, деца из путативног брака, деца позаконена наредним браком или указом надлежног државног органа, усвојена деца и тзв. незаконита деца уколико је, у овом последњем случају, оставилац било лице женског пола) и даљи потомци *in infinitum*, његов брачни друг, његови родитељи, његова браћа и сестре и они који од ових проис-

ходе, деа и баба са очеве стране и деа и баба са материне стране са својим потомством и даљи преци из обе лозе били су његови законски наследници. Уколико је, у конкретном случају, била реч о брачном другому, прецима и колатералима, имао је одређени значај састав заоставштине, с обзиром на то да ли је у питању тековина или старина и у оквиру ове друге да ли је она потицала од предака из очеве или материне лозе, али нас овај изглед ствари овде не интересује.

Наше данашње право познаје доста широк круг законских наследника. Њега сачињавају: сви природни и правни сродници из силазне линије сродства чеограничено (крвни и грабански првостепени потомци, синови и кћери „првостепених потомака, синови и кћери другостепених потомака итд.); оставиочев брачни друг, оставиочеви родитељи, деа и баба по оцу и деа и баба по мајци, прадеде и прабабе из очеве лозе и прадеде и прабабе из материне лозе, као и сви даљи преци из обе лозе; оставиочева браћа и сестре који су рођени од истог оца и мајке од којих потиче и сам оставилац (герман), његова браћа и сестре само по оцу (consanguinei), његова браћа и сестре само по мајци (uterini) и сви они његови колатерали који потичу од наведених сродника другог степена побочне линије сродства; непосредни потомци његових другостепених предака изузев његовог родитеља (стричеви, тетке и ујаци, били они рођена браћа или полубраћа односно рођене сестре или полусестре оставиочевих првостепених предака) и сви који од ових проиходе независно од удаљености степена сродства са оствиоцем (првобратучед de cuius-а и њихови потомци ин инфинитум). Напоменимо, на крају, да питање основа позива на наслебе државе као наследника остављамо по страни, пошто би његово разлагање изискивало простор далеко већи од оног који нам овде стоји на расположењу.

5. — Главно обележје поимања да се против рђавих страна установе наслеба може успешно војевати путем сужавања круга законских наследника испољава се у томе што се смањењем тога круга наследника повећава могућност државе да она, као нека врста репрезентанта друштва, постане тигулар де cuius- ове заоставштине. Одмах ваља истаћи да у правој линији сродства неограничена удаљеност сродника посматрана по степенима сродства има практично теоријски карактер, јер ту господаре биолошки закони — а они су подједнако присутни и кад има и кад нема ограничења односног круга у погледу сродника из ове линије — тако да у реалности живи сродници једва постоје у неколико узастопних генерација. Осим тога, опште је правило депоновано и у домаћем и у упоредном праву да се сви припадници интестатског наслеђивања не позивају на наслебе симултано, већ по одређеном реду, пошто је цела скупина — на основу извесних мерила — подељена на уже скупине између којих је инаугурисана строга хијерархија.

У тој ранговској скали прво место, са евентуално још неким блиским сродницима и брачним другом, заузимају у свим правима оставиочеви десценденти, што значи да припадници наредне парентеле долазе на наслебе тек ако нико из најпривилегованије парентеле не постане наследник. Овде треба подвући да су — захваљујући биолошкој потреби до-

пуњавања полова и уробеном нагону за продужење врсте, с једне стране и чињенице да људи редовно умиру природном смрћу, с друге стране — ретки случајеви у којима иза *de cuius*-а није остало ни природних ни вештачких потомака. Због тога би изглед државе да наследи оставиоца, чак кад би круг законских наследника сузили само на потомке, били више него скромни. Најзад, група која сачињава једну парентелу састављену од више генерација долази на наслеђе по одређеном следореду. То важи и за парентелу десцендената у којој оставиочеви синови и кћери имају првенство над унуцима и даљим потомцима. Ако би се односни круг сузио на најмању могућу меру (на први степен сродства, на релацију родитељ — деца), тиме се, услед дејства описаних околности, могућност да наслеђе не припадне *de cuius*-овој деци не би много повећала.

У прилог наше тезе говоре и резултати истраживања која смо обавили. Овде је, међутим, довољно да дамо слику стања ствари у општини Чајетина у годинама 1966. и 1967. Од 114 случајева наследници су били припадници првог наследног реда у 108 случајева, а од ових других наследници су били првостепени потомци у 106 случајева. Укупни биланс јесте, дакле, сто шест према осам у корист оставиочеве деце.

Ако се има у виду укупност чињеница које нису у складу са теоријом сужавања круга законских наследника ради ублажавања и одстрањивања мана установе наслеђа, ако се имају у виду остали приговори који се наведеној теорији са разлогом могу упутити, може се закључити да је она једна вештачка конструкција саткана од нити које губе вредност чим се у њихову суштину уђе.

6. — Чињеница да се установа наслеђа налази у свим правима и да заузима место међу установама првог реда из области имовинске сфере друштвених односа, поуздан је знак да иза ње стоји једна немала потреба у чијој бити стоји класни интерес. Она се, у нашем друштву поглавито, састоји у ономе што следи. Друштвена својина стоји у одређеном односу са личном својином. Ова друга омогућује њеном титулару да са добрима која су произлазница дела његовог рада расподаже на начин који зависи од његове воље и она, у случају његове смрти и непостојања последње наредбе воље, у првом реду прелази на његову децу и брачног друга. Ту лежи основни покретачки мотив чињења напора за стицање што веће квалификације, повећања радности, штедње и уопште рационалног газдовања, а у свему томе је садржан и друштвени интерес. Друго, установа наслеђа позитивно утиче на односе између чланова породице и блиских сродника уопште. Она има и ту племениту задаћу да материјално обскрби оставиочеву недораслу децу и супруга за привређивање неспособног и економски недовољно ситуираног, а може да послужи и остварењу бројних сврха хуманитарног карактера. Треће, установа наслеђа има посебан значај за пољопривредно становништво које није у радном односу. Коначно, ту је и узимање једног дела активе заоставштине од стране државе применом одговарајућих фискалних инструмената, а величина тог дела зависи од величине добара која остану након *de cuius*-ове смрти.

РЕЗЮМЕ

Число наследников по закону и недостатки института наследников

Институт наследников, если обратимся к нему с точки зрения содержащихся в нем социальных функций, предстает перед нами в двойной роли: в роли созвучной жизненным потребностям нашего времени — а это бывает при условии приобретения имущества трудом — и в роли противоположной идее, по которой центральное место занимает социальное равенство. Имущество умершего переходит по праву наследования к его родственникам и к супругу умершего или же к лицу, им указанному. Здесь кроется один из движущих импульсов человека получить большую квалификацию, сделать сбережения и развить свои творческие возможности. Больше заработать и вообще поступать как рачительный хозяин, а к тому же здесь имеет место и общий интерес. Кроме того, данный институт является удобным поводом для осуществления разных целей гуманитарного характера. Однако уже давно замечено, что существенный недостаток института наследования кроется в его поддержке и в известном смысле в создании неравенства между людьми. Мысль о том, каким образом отстранить отрицательные стороны института наследования была толчком к созданию многочисленных теорий в данной области. Одна из них создана на идее ограничения числа наследников по закону. Более глубокое ознакомление с проблемами данной теории говорит нам, что она по существу является совершенно бесплодным надуманным замыслом, в практическом применении лишенным всякой животворности. Достаточно указать на то, что выводы, полученные после проведенного исследования, говорят, что даже в гипотезе ограничения числа наследников по закону на одних лишь наследников первой очереди, шансы на то, что наследство окажется без наследников по закону, были бы весьма малы. Окончательный вывод был бы следующий: решающим фактором устранения слабых сторон института наследования являются изменения в области имущественных отношений и реализация начала, по которому общественное и материальное положение человека зависит от труда и его результатов.

SUMMARY

The Line of Legal Successors and the Deficiencies of the Institute of Inheritance

The institute of inheritance, if viewed from the point of its social functions, has a double role: the one where it is compatible, under the assumption that property is acquired through work, with the requirements of living in our time, and the other when it is contrary to the idea of social equality. The property of the deceased is transferred through inheritance to his relatives and spouse, or persons he designates. Here lies one of motive impulses of man to acquire better qualifications, to work more, and develop his creative potentials, to save and to behave as a good manager in general, while general interest is also present. This institute, moreover, is a suitable instrument for achieving different human purposes. It has been noticed, however, long ago that the essential shortcoming of the institute of succession is the preservation and in a way creation of inequality among people. The idea how to eliminate the negative points of the institute of succession has yielded elements for many theories in this field. One of these is elaborated in the idea of restricting the line of succession. By probing into the premises of this theory it is revealed that in the essence it is an artificial construction.

whose sterility is complete and, accordingly, is practically devoid of any viability. It suffices to stress that the results so far achieved in the study of this matter indicate that even in the hypothetical restriction of the line of successors to the first degree of the descending line of successors the chances that a legacy may not have legitimate successors would be very small. The ultimate conclusion is: the decisive fact of eliminating doubtful points of the institute of inheritance would be the change in the field of ownership relationships and implementation of the principle that social and material position of man depend of work and its results.

RÉSUMÉ

Le cercle des héritiers légitimes et les défauts de l'institution de la succession

L'institution de la succession considérée du point de vue des fonctions sociales dont elle dispose se présente dans un double rôle, à savoir: dans le rôle qui est compatible — ce qui a lieu dans l'hypothèse de l'acquisition des biens sur la base du travail — avec les besoins de la vie dans notre époque et dans le rôle qui est contraire à l'idée dont le point central est l'égalité sociale. Les biens patrimoniaux du de cujus passent par la voie de succession à ses parents et à son conjoint, c'est-à-dire aux personnes qu'il a désigné. C'est là que se trouve le stimulant de l'homme qui le pousse à acquérir les connaissances professionnelles plus approfondies, de travailler le plus intensément possible et de développer ses potentiels créateurs, d'économiser et de se comporter en général en bon chef de famille, or tout ceci est conforme d'une manière prononcée à l'intérêt général. En outre, cette institution est un instrument propice à la réalisation des divers buts de caractère humanitaire. Cependant, on a remarqué depuis longtemps que le défaut essentiel de la succession consiste à maintenir ou à créer dans un certain sens l'inégalité entre les hommes. L'idée qui tend à trouver une issue à cet état de choses et à mettre fin aux effets négatifs de la succession a émané les éléments qui ont servi de base à de nombreuses théories dans ce domaine. Une de ces théories est basée sur l'idée qu'il faut resserrer le cercle des héritiers légitimes. L'infiltration de cette théorie dans les prémisses fait ressortir qu'elle est dans le fond une construction artificielle dont la stérilité est complète et qu'elle est par conséquent dépourvue de toute vitalité. Il suffit de remarquer que les résultats auxquels ont abouti nos recherches prouvent que, même dans l'hypothèse du resserrement du cercle des héritiers légitimes au premier degré de la succession est le changement dans le domaine des rapports de propriétés héritages restent sans héritiers légitimes. La conclusion définitive est la suivante: le facteur décisif pour éliminer les aspects obscurs de l'institution de la succession est le changement dans le domaine des rapports de propriété et la réalisation du principe selon lequel la condition sociale et matérielle de l'homme dépende du travail et de ses résultats.